

Ai Weiwei'nin Muhalif Sanatı*

Sevgi AVCI**, Menekşe USLU***

Öz

Ai Weiwei, bireysel özgürlükleri ön plana çıkaran muhalif bir sanatçıdır. Çalışmaları önemli insani sorunlara ve insan hakları ihlallerine dikkat çekmektedir. Heykel, enstalasyon, fotoğraf, film ve küratörlük gibi alanlarda aktif olmanın yanı sıra, sosyal, siyasal ve kültürel bir eleştirmendir.

Ünlü şair Ai Qing'in oğlu olan Ai Weiwei, 1957 yılında Pekin'de dünyaya gelmiştir. Öğrenimi sırasında New York'a gitmiştir. Burada 12 yıl kaldıktan sonra 1993'te ülkesine geri döndüğünde, Çin'in kültür tarihine odaklanan, siyasal sistemi eleştiren ve modernitenin çelişkileri üzerinde duran işler üretmeye başlamıştır. El sanatları geleneğinden referanslar alan eserlerinde, bugün yeni değerlerin toplumsal değerlere nasıl eklendiğini sorgulamaktadır. Onun muhalif sanatçı tavrı, günlük hayattaki ve toplumsal krizlerle bağlantılı eylemleri aracılığıyla politika, aktivizm ve çağdaş sanat arasındaki ayrımı belirsizleştirmektedir.

Bu makalede, Ai Weiwei'nin çok yönlü sanatçı kimliğinin muhalif yönünü ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Literatür taramasıyla yapılan çalışma, özellikle Ai'nin muhalif söylemi olan siyasal içerikli eserleriyle sınırlandırılmıştır. Bu bağlamda örnek olabilecek eserleri tespit edilip sanatçının muhalif tavrı incelenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Ai Weiwei, muhalif sanat, Çin kültürü, kültürel devrim, seramik

Araştırma Makalesi - Gönderim Tarihi: 30 Ekim 2018, Kabul Tarihi: 3 Ocak 2019

* Bu makale, 11-14 Nisan 2018 tarihleri arasında Çukurova Üniversitesi'nde gerçekleştirilen II. Uluslararası Sanat Araştırmaları Sempozyumunda Poster olarak sunulan bildiriden üretilmiştir.

** Doçent, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Heykel Bölümü, sevgi.avci@deu.edu.tr

*** Yüksek Lisans Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Sanat Tasarım Bölümü, menekse.uslu@gmail.com

Defiant Art of Ai Weiwei*

Sevgi AVCI**, Menekşe USLU***

ABSTRACT

Ai Weiwei is an oppositional artist who focuses on individual freedoms. His works point out to important humanitarian problems and violation of human rights. He is a social, political and cultural critic as well as being active in many areas such as sculpture, installation, photography, films and curatorship.

Ai Weiwei, the son of famous poet Ai Qing, was born in 1957 in Beijing. During his studies, he went to New York. When he returned back to his country in 1993 after spending twelve years in New York, he began to produce works that focused on cultural history of China, criticized the political system and dealt with the contradictions of modernity. In his works which have references from the tradition of handicrafts, he questions how the new values of today are added to the social values. His dissident art attitude ambiguates the distinction between politics, activism and contemporary art by means of actions linked to daily life and social crises.

This article aims to reveal dissident aspect of Ai Weiwei's versatile identity as an artist. Carried out by means of a literature review, the study is particularly limited to Weiwei's works that have a political content with a dissident expression in particular. His politically opponent manner is examined thorough the best samples of his total corpus.

Keywords: Ai Weiwei, defiant art, Chinese culture, cultural revolution, ceramic

* This article was produced from the declaration that was presented as a poster at the Second International Art Research Symposium in Çukurova University on 11-14 April 2018

** Associate Professor, Dokuz Eylül University, Faculty of Fine Arts, Department of Sculpture, sevgi.avci@deu.edu.tr

*** Graduate Student, Dokuz Eylül University, Institute of Fine Arts, Department of Art-Design, menekse.uslu@gmail.com

GİRİŞ

Modern Çinli sanatçı Ai Weiwei, aynı zamanda politik bir aktivist olarak sanat dünyasında nadir görülen bir pozisyona sahiptir. Uluslararası sahnede sesini, başta Twitter olmak üzere, özellikle son yıllarda Çin karşıtı sosyal medyasından tüm dünyaya duyurmasıyla tanınmaktadır (Sikes, 2013, s. 6). Ai Weiwei, bireysel özgürlükleri ön plana çıkaran muhalif bir sanatçıdır. Fotoğraf, sinema, heykel, seramik, enstalasyon, performans gibi alanlarda siyasal söylemi ağır basan işler üretmektedir. Çalışmalarında önemli insani sorunlara ve insan hakları ihlallerine dikkat çeker. Ai Weiwei'nin bireyin hakları ve ifade özgürlüğünü savunan fikirleri onu, Çin hükümeti açısından tehlike arz eden sanatçı konumuna getirmiştir. Weiwei, çağdaş sanatçıların, hayata dair meseleleri eleştirel yaklaşımla ele alması gerektiği görüşündedir.

1949'da iktidara geldiğinden beri, Çin Komünist Partisi'ni her zaman rahatsız eden şey, Weiwei gibi konuşmaya ya da fikirlerini halka açmaya cesaret eden bireyler olmuştur. Hükümet Weiwei'yi tehdit olarak gördüğünden, onu susturmaya, izole etmeye çalışmıştır. Fakat o halkın özgür ve açık bir toplumda yaşama hakkı bulunduğunu savunmaktan vazgeçmemiştir.

Bu makalenin amacı, Ai Weiwei'nin sanatını inceleyerek, O'nun çok yönlü sanatçı kimliğinin muhalif yönünü ele veren eserleri üzerinden anlamaya çalışmaktır. Metnin yapılanmasında, kapsamlı literatür taraması, sanatçının 2017 yılında İstanbul'da gerçekleşen sergisi ve bu bağlamda yaptığı sanatçı konuşması referans alınmıştır. Araştırma, sanatçının muhalif tavrını gösteren eser örnekleri ile sınırlı tutulup bu eserler tarih sırasına göre ele alınmıştır. Sonuç olarak, geniş tarih aralığına yayılan örneklerden de anlaşıldığı üzere, araştırmayı sınırlaması beklenen muhalif tavrın, sanatçının tüm sanat serüvenine nüfuz ettiği ve sanatının özünü oluşturduğu söylenebilir.

1. AI WEIWEI'NİN HAYATI:

Ai Weiwei, 1957 yılında Çin'in Pekin şehrinde ünlü şair Ai Qing'in (1910-1966) oğlu olarak dünyaya gelmiştir (Görsel 1). Çin Kültür Devrimi sırasında doğan Ai Weiwei, çocukluğundan beri siyasi muhalefet dünyasında yer almıştır (Sikes, 2013, s. 16).

Çin Kültür Devrimi döneminde, Ai Qing sağcılıkla suçlanıp ailesiyle birlikte Çin'in Heilongjiang Eyaleti'ne bağlı Beidahuang'a sürgün edilmiştir. (Rosenthal vd., 2018, s. 184) 1959 yılında, Çin'in kuzeybatısında bulunan 550.000 kişinin yer aldığı yarı askeri işçi kampı Shihezi'ye nakledilmiş ve 1975'e kadar yaşamını burada sürdürmüştür. Bu süreçte babası Ai Qing'e yazma yasağı getirilmiştir. Gündüzleri tuvalet temizliği yapan Ai Qing akşam eve geldiğinde, o zamanlar çocuk olan Weiwei'ye Viladimir Mayakovski, Nazım Hikmet Ran, Pablo Neruda gibi öne çıkan şairlerden şiirler okumuştur. Weiwei, çocukluğunu işçi kampında babasından şiir dinleyerek geçirmiştir. İstanbul'da verdiği konferansta sanatçı kimliğinin oluşmasında bu şiir dinlemelerinin etkisi olduğunu belirtmiştir (Ai, 2017).

Şekil 1: Ai Weiwei ve babası Ai Qing, 1958

Kaynak: <http://aykiriakademi.com/sanat/aykiri-akademi-sanat-gorsel-sanatlar/ai-weiwei-nin-hayatindan-notlar> (Erişim: 02.04.2018).

2. MAO DÖNEMİNDE ÇİN SANATI

Weiwei'nin sanatını daha iyi anlamak için Çin Kültür Devrimi'nin kültürel ve politik iklimini anlamak gerekmektedir. İkinci Dünya Savaşı sonrası 1949 yılında Çin Halk Cumhuriyeti kurulmuştur. Çin Komünist Partisi başkanı Mao Zedong lider ilan edilmiştir. Bu durum, sanat ve kültür de dahil olmak üzere Çin halkının yaşamında önemli değişikliklere yol açmıştır. Mao, sanatın komünizme hizmet etmesi gerektiği görüşüyle belirgin bir siyasi mesaj vermeyen sanatı, komünist davaya karşıt bir hareket olarak değerlendirmektedir. 19. yüzyıldan beri yaygın olan Avrupa merkezli sanat ideali Komünist Çin'de artık geçerliliğini yitirmiştir. Sanatın amacı, devlete hizmet etmektir düşüncesi egemen olmuştur. Mao'nun 1964 yılında yayınlanan ünlü Küçük Kırmızı Kitap'ında, komünist yaşamın her yönüyle ilgili sözleri, öğretileri yanında sanat gelişimiyle ilgili özel öğretileri de yer almıştır. Sanatsal fikirlerin yetkisi artık sanatçıya ait değildir. Sanatın, komünist rejimin merkezindeki üçlü izleyici kitlesi; köylüler, işçiler ve askerler için yapılacağı belirtilmiştir (Holt, 2012, s. 8).

3. AI WEIWEI'NİN SANAT ANLAYIŞI

New York'ta geçirdiği zamanlar, yaşadığı toplum ve şimdiki Çin'in siyasi durumu Weiwei'nin politik temelli tüm çalışmalarına yön vermektedir (Sikes, 2013, s. 51).

Ai Weiwei, yaşamı boyunca sürekli bugünün gerçeğini aramış; temel hak ve ifade özgürlüğü için mücadelesini sürdürmüştür. Çalışmaları aracılığıyla önemli insani sorunlara ve insan hakları ihlallerine dikkat çekerek bireyin toplumdaki yerini vurgulamıştır. Sanatçıyı toplumsal değişimin kilit figürü olarak nitelemektedir. Siyasi duruşu ile sanatının ayrılmaz bir bütün olduğu görüşüne sahiptir. Sanatı estetik bir uygulamanın ötesinde yeni sorular ortaya atmak için bir fırsat olarak görmektedir. Bilinçli bir sanatçı olarak hem kendi ülkesindeki, hem de dünyanın dört bir yanındaki güncel sorunlarla doğrudan yüzleşir. Weiwei, yaratıcılığı eyleme geçme gücü olarak tanımlar. Sanat yaşamı boyunca var olan değer sistemlerini sorgularken farklı dönüştürme yöntemleri kullanmıştır (Rosenthal vd, 2018, s. 45-107).

4. AI WEIWEI' NİN MUHALİF SANATI

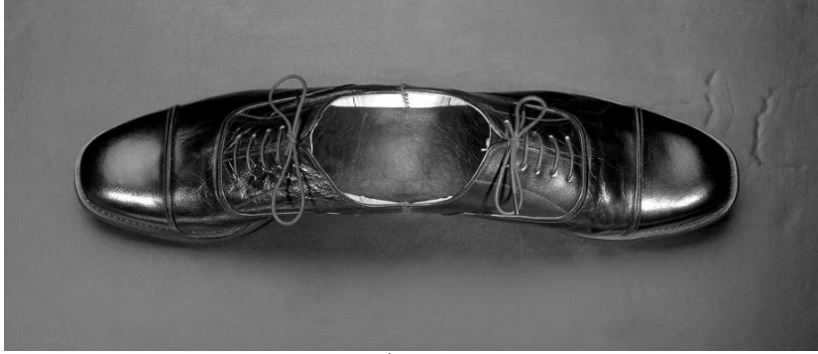
Ai Weiwei, geçirdiği çocukluk sebebiyle çok genç yaşta hükümet karşıtı fikirlerle dolmuştur (Sikes, 2013:16). 1975 yılında Pekin'e ailesi ile birlikte geri dönen Weiwei, 1978'de Pekin Film Akademisi'ne kaydolmuştur. Kültür Devriminden sonra açılan ilk sınıfta animasyon eğitimi almıştır. Çin Komünist Partisi ise, sanatta Sovyet türü gerçekçilik ve Çin halk sanatı dışında üretim yapmayı yasaklamıştır (Çil, 2017).

Şekil 2: Yıldızlar Grubu Sergisi, 1979. Beijing Ulusal Sanat Müzesi'nin dış mekânı

Kaynak: <http://arthubasia.org/project/points-of-encounter-a-timeline-to-be-completed> (Erişim: 04.04.2018).

Ai, Kominist Parti'nin resmi sanat politikasını reddeden ilk sanatçı hareketi olan Yıldızlar Grubu'nun kurucularının arasında yer almıştır. Bireyselliğin ön planda olduğu, tek tipleşmiş sanat anlayışının dışına çıkmayı amaçlayan bu grup, ilk sanat sergisini Ulusal Sanat Merkezi'nde açmıştır (Görsel 2). Yıldızlar grubu sergilerine binlerce kişinin katılması üzerine hükümet, sanattaki muhalif söylemlerin toplumda da muhalif söylemlere yol açacağı düşüncesiyle Yıldızlar Grubu'nun sergi açmasını yasaklamıştır. Bir süre sonra Yıldızlar Grubu dağılmıştır (Çil, 2017).

Şekil 3: Ai Weiwei, İki Ayağa Bir Pabuç, 1987.

Kaynak: <https://gorebildiklerim.wordpress.com/2017/11/05/ai-weiwei/> (Erişim: 04.04.2018).

Ai, Çin Kominist Partisi'nin baskıcı yönetimi sebebiyle 1981'de New York'a gitmiştir. Parsons Tasarım Okulu ile Sanat öğrencileri Birliği'nde kısa bir süre öğrenim görmüştür. İlk büyük çalışması Ai Weiwei: New York Fotoğrafları başlıklı bir dizi fotoğraftan oluşmaktadır. 1983-1993 yıllarına ait fotoğraflar, kentin binlerce günlük hayali görüntüsünü içerir (Sikes, 2013:18). Ai'nin, New York'ta sanatsal uygulamalarını şekillendirdiği bu zamanda, özellikle Andy Warhol ve Marcel Duchamp gibi sanatçılara ilgisi artmıştır. Ai'nin 1985'te gerçekleştirdiği ilk eserleri arasında Keman ve Asılı Adam, Duchamp etkisini yansıtmaktadır (Arnett, 2016, s. 17). İki Ayağa Bir Pabuç adlı eserinde de bu etkinin devam ettiği gözlenmektedir. Hazır nesneye müdahalede bulunarak meydana getirilen eser, bir çift ayakkabıyı topuk kısmı eksilmiş biçimde sırt sırta birleştirir (Martin, 2015, s. 91) (Görsel 3).

New York Ethan Cohen/Art Waves'de açtığı ilk sergiye neredeyse hiç katılım olmamıştır. Yapıtlarının az sayıda izleyici tarafından izlenmesi Ai Weiwei'yi umutsuzluğa sürüklemiştir. İstanbul'daki konferansında; bu sergi bitiminde işlerini, galeri sahibine bırakmak ya da çöpe atmak istediği; onları taşıyacak gücü bulunmadığı hatta sanatta başarısız olacağı kaygısı taşıyan ifadelerde bulunmuştur (Ai, 2017).

Şekil 4: Ai Weiwei, Coca Cola, 1994.

Kaynak: <http://www.sothebys.com/en/auctions/ecatalogue/lot.56.html/2014/contemporary-art-evening-auction-114024> (Erişim: 03.04.2018).

Ai Weiwei 1993'te babasının hastalığından dolayı New York'tan ülkesine geri dönmesi üzerine, Çin'in kültür tarihine odaklanan, siyasal sistemi eleştiren ve modernitenin çelişkileri üzerinde duran işlerini üretmeye başlamıştır. Özellikle Neolitik dönemden Han Hanedanlığı dönemine kadar olan geleneksel seramik kaplar onun temel malzemesi haline gelmiştir. Kültürel birikimle yüklü bu hazır nesnelere müdahaleler yaparak geçmiş ve bugün arasındaki farkı gösterme çabasına girmiştir. Mevcut toplumsal değerlerin yerine hangi yeni değerlerin iliştiğini tartışmak istemiştir. Örneğin, M.Ö 5.000 yılına ait çömleklerin üzerine endüstriyel boyalarla Coca Cola yazmıştır. 1978'de Mao'nun ölümünden sonra dünya pazarına açılan Çin'e ilk giren çok uluslu şirket Coca Cola'dır (Çil, 2017) (Görsel 4). Bu çalışmada geleneksel seramik kabın mı yoksa Coca Cola'nın marka değerinin mi daha değerli olduğunu sorgulamıştır.

Şekil 5: Ai Weiwei, Perspektif, 1995, Pekin.
Kaynak: <https://www.moma.org/collection/works/117098> (Erişim: 06.02.2018).

Ai, 1995 yılında Pekin'de başladığı Perspektif (Görsel 5) adlı performansa dayalı ikinci fotoğraf serisinin ilk işinde Tiananmen Meydanı'na doğru kolunu uzatmış, orta parmağını yukarı kaldırmıştır. Bu imgeyle izleyiciden, otoriteye, hükümetlere ve kurumlara gösterilen sorgusuz sualsiz saygıya meydan okumalarını talep etmiştir. Bu çalışma Eyfel Kulesi, Beyaz Saray ve Alman Parlamento Binası gibi kültürel ve siyasal iktidar mekânlarında halen devam etmektedir (Rosenthal vd, 2018, s. 61).

Şekil 6: Ai Weiwei, Han Hanedanlığı Vazosunu Düşürmek (1995) adlı performansa ait fotoğrafın lego versiyonu, 2016, Sakıp Sabancı Müzesi, İstanbul.

Kaynak: <https://www.haberizlenim.com/ai-weiwei-porselene-dair-sergisi-sakip-sabanci-muzesinde-acildi-2191h.htm> (Erişim: 03.04.2018).

Ai'nin 1995'de, Han Hanedanlığı Vazosunu Düşürmek (Görsel 6) adlı performansı ise sanat hayatında siyasal ve kültürel bir aktivist-sanatçı olarak önemli bir döneme girmesini sağlamıştır

(Sikes, 2013:18). Weiwei, bu çalışmasında antika bir vazoyu kırarak eskiyi yeni bir forma dönüştürmüş ve yeni estetik arayışlara yönelmiştir. Ai, bu eski kültürel eserleri parçalayıp dağıtırken, komünist Çin hükümetinin kendi kültürel geleneğine yaptıklarını ve dünya ekonomisindeki yerini eleştirmiştir. Bu tarz çalışmalarında, Çin Kültür Devrimi süresince yönetimin halkı, kültür mekânlarını ve Çin'in tüm geçmişini yok etme çabasını, işaret etmek istemiştir.

Renkli Vazolar (Görsel 7) adlı eserinde de benzer şekilde Kültür Devrimi'nin geçmişi yok etmesi ve bugünkü Çin ekonomisinin standartlaştırıcı etkisine dikkat çekmektedir. Hanedanlık dönemine ait vazoları bu defa, endüstriyel boyalara batırarak değerlerinin nereden kaynaklandığını sorgulamıştır (Rosenthal vd, 2018, s. 76-126).

Şekil 7: Ai Weiwei, Renkli Vazolar, 2010, Sakıp Sabancı Müzesi, İstanbul.

Kaynak: <https://twitter.com/ssabancimuze/status/913364508881686528> (Erişim: 04.04.2018).

Ai Weiwei'nin dünya çapında bilinen bir sanatçı olmasında önemli rol oynayan çalışması, 2010 yılında Londra Tate Modern'in Turbine Hall'ünde sergilediği Ayçiçeği Çekirdekleri'dir. Yerleştirme, sanatçının yapıtlarında sahicilik, bireyin toplumdaki rolü, kültürel ve iktisadi alışverişin jeopolitiği gibi yinelenen konuları içermektedir (Görsel 8). Ayçiçeği Çekirdekleri, Mao Zedong'u güneş, yurttaşları da ona doğru dönmüş ayçiçekleri olarak betimleyen Çin Kültür Devrimi propaganda posterlerini anımsatmaktadır (Rosenthal vd, 2018, s. 153).

Şekil 8: Ai Weiwei, Ayçiçeği Çekirdekleri, 2010, Tate Modern, Londra.

Kaynak: <http://artistsbooksandmultiples.blogspot.com.tr/2012/03/ai-weiwei-sunflower-seeds.html> (Erişim: 04.04.2018).

7.9 büyüklüğündeki Wenchuan depremi, 12 Mayıs 2008'de, Sichuan eyaletinin her yerinde, birçok okul binasının yıkılmasıyla sonuçlanmış ve on binlerce kişinin ölümüne yol açmıştır. Hükümetin ölenlerin sayısını açıklamaması üzerine Ai, depremin yaşandığı bölgeye gidip olanları kendi gözüyle görmek istemiştir. Devlet binalarının ayakta kalmasına karşın okulların büyük toz yığınlarına dönüştüğünü gözlemlemiştir. Hükümet olanları doğal bir felaket sonucunda meydana geldiğini ısrarla vurgulamıştır. Çocuklarını kurtarmaya çalışan ebeveynler tarafından, yıkıntılardan yetkililerin kendilerine tahsis edilen bütçeyi doğru kullanmadıkları anlaşılmıştır (Shiller, 2013, s. 9-14). Sanatçı, bina kalıntılarından topladığı demir çubukları çalışmalarında sık sık kullanmıştır. İnşaat demirlerinin formunu seramik malzemeye aktararak ölen öğrencilerin anısına saygı durumunda bulunmuştur (Rosenthal vd, 2018, s. 167).

Şekil 9: Ai Weiwei, He Xie (Nehir Yengeci), 2012, Sakıp Sabancı Müzesi, İstanbul.
Kaynak: <https://twitter.com/SSabanciMuze/status/919138180875595776> (Erişim:04.04.2018).

Ai depremde ölen çocukların isimlerini saptamak için bir platform oluşturmuştur. Kampanyaya katılanlarla, 5000'den fazla çocuğun yaş ve ismini belirten bir liste meydana getirmiştir. Weiwei bu bilgileri sosyal medya hesabında duyurmuştur. Hükümeti kızdıran bu eylem sonucunda Ai Weiwei'nin bloğu kapatılmış ve evinin önüne yerleştirilen güvenlik kameralarıyla 24 saat izlenmiştir (Shiller, 2013, s. 10). Şanghay'da bulunan stüdyosu Şangay yönetimi tarafından 2010'da yasadışı ilan edilerek yıkılmıştır. Stüdyosunun yıkılmasına tepki olarak bir nehir yengeci şöleni vermiştir. Nehir yengeci Çin'de çok severek tüketilen bir yiyecektir fakat çağdaş kültürde yıkıcı unsurlar anlamına da gelmektedir. Bu şölenin anısına 1200 porselen yengeçten oluşan He Xie (Nehir yengeci) adlı çalışmasını yapmıştır (Görsel 9).

Şekil 10: Ai Weiwei, Hatırlama, 2009, Münih, Almanya.

Kaynak: <https://artcontemporainchinoisblog.wordpress.com/2016/04/02/performance-dai-weiwei/> (Erişim: 04.04.2018).

Ai Weiwei, Wenchuan depreminde ölen çocuklara dikkat çekmek için Münih'te bulunan Haus Der Kunst'un duvarına 9.000 çanta kullanarak, depremde çocuğunu kaybetmiş bir annenin sözü olan "O bu dünyada yedi yıl mutlu yaşadı." yazmıştır (Martin, 2015, s. 12) (Görsel 10).

Çin yetkililerinin 2011'de hiç kimseye haber vermeden 81 gün gözaltında tuttuğu Weiwei, sahip olduğu FAKE Kültürel Gelişim Ltd. şirketinin vergi kaçırıldığı suçlamasıyla 12 milyon yuan para cezasına çarptırılmıştı. Ödenen kefaletle serbest bırakılan Ai Weiwei'nin pasaportuna el konmuş ve Beijing'deki stüdyo evinin çevresine güvenlik kameraları yerleştirilmiştir (Rosenthal vd, 2018, s. 97).

Şekil 11, 12: Ai Weiwei, S.E.C.R.E.T., 2013, Sant'Antonin Kilisesi, 55. Venedik Bienali.

Kaynak: https://www.goodreads.com/author_blog_posts/4551289-earthquake---ai-weiwei-in-venice (Erişim: 03.04.2018).

2013'de gözaltı sürecinde bulunduğu ortamı anlatan S.E.C.R.E.T. (Görsel 11, 12) adlı enstalasyonu yapmıştır. Bu çalışma, Sant'Antonin kilisesinin ana mekânına yerleştirilmiş; yaklaşık 1,5 metre yükseklikteki altı kutudan oluşmaktadır. Dışarıdan siyah görünen dikdörtgen biçimli kutuların içinde sanatçının sorguya çekilirken, gündelik hayatındaki uyuma, yeme, yıkanma, tuvalet, yürüme gibi temel ihtiyaçları karşılamasıyla ilgili durumları iki gardiyanla birlikte görülmektedir (Yardımcı, 2013).

Şekil 13: Ai Weiwei, 66. Berlin Film Festivali için Konzerthaus Binası, 2016, Almanya.

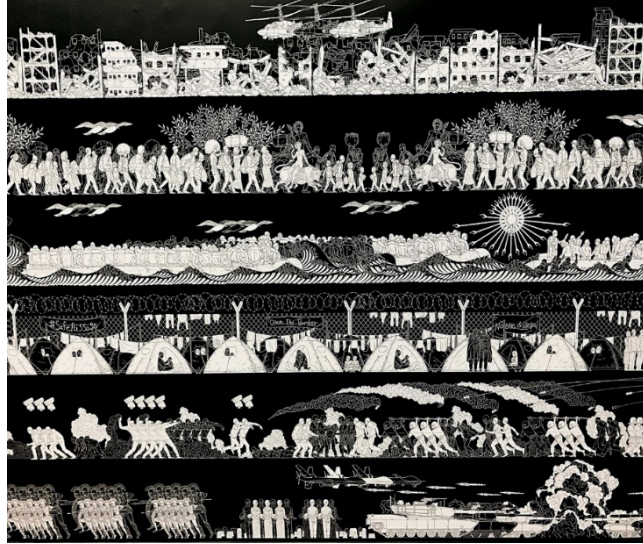
Kaynak: <https://artcontemporainchinoisblog.wordpress.com/2016/04/02/performance-dai-weiwei/> (Erişim: 04.04.2018).

Günümüzde son beş yıldır büyük bir göç hareketi yaşanmaktadır. Sanatçı bu güncel göçmen krizine dikkat çekmek için 2015'te mültecilerin buldukları Midilli adasına stüdyo kurmuş ve bir dizi proje üretmiştir. Mültecilerden geriye kalan 14000 can yeleğini toplamış ve bunları Berlin Konzerthaus (konser salonu) sütunlarını sararak bir enstalasyon oluşturmuştur (Güzelaydın, 2016, s. 115) (Görsel 13).

Şekil 14: Ai Weiwei, Mavi-Beyaz Porselen Tabak, 2017, Sakıp Sabancı Müzesi, İstanbul.
Kaynak: <https://www.vignetteinteractive.com/ai-weiwei-refugees-new-odyssey/> (Erişim: 04.04.2018).

Mültecilerin zorlu yolculuklarını ve kıyıya varduktan sonra yaşadıkları sorunları konu alan Human Flow adlı bir de film projesine başlamıştır. Ai, bu film için mültecilerin bulunduğu 20'den fazla ülke gezmiştir. Amacı insanları yaşanan bu göçmen trajedisinden haberdar etmektir. Son bir yılda açtığı 10 sergide mültecilerle ilgili eserlere yer vermiştir (Ai, 2017). Sakıp Sabancı Müzesi'ndeki sergisinde ise bizzat şahit olduğu göçmen sorunlarını porselen tabakların üzerine ve duvar kâğıtlarına kendini de bir mülteci gibi göstererek resmetmiştir (Görsel 14, 15).

Şekil 15: Ai Weiwei, Odyssea, 2017, Sakıp Sabancı Müzesi, İstanbul.
Kaynak: <http://www.haberturk.com/ai-weiwei-ben-kotu-adamin-oglu-olarak-tanindim-1635144> (Erişim: 03.04.2018).

SONUÇ

Ai Weiwei yaşanan toplumsal sorunları eleştirel bir dille ele almıştır. Hükümetin üzerinde kurduğu baskı ve susturma politikalarına rağmen eleştirel bakış açısından ödün vermemiştir. Çocukluğundan itibaren bulunduğu sosyal çevre sanatına muhalif bir zemin oluşturmuştur. Ona göre, toplumsal değişim sanat üretiminin temel bileşimlerinden biridir. Muhalif sanatçı tavrı, günlük hayattaki ve toplumsal krizlerle bağlantılı eylemleri aracılığıyla politika, aktivizm ve çağdaş sanat arasındaki ayrımı belirsizleştirmiştir. Hem kendi ülkesinde hem de dünyanın her köşesinde yaşanan insan hakları ihlallerine yapıtlarıyla dikkat çekmeye çalışarak insanları, sanat aracılığıyla yaşanan insani sorunlardan haberdar etmeyi sürdürmektedir.

KAYNAKÇA

- Ai, W., (2017). Sanatçı Konuşması, İstanbul: Sakıp Sabancı Müzesi.
- Arnett, K. N., (2016). Dislocating Disaster, Washington: Whitman College.
- Çil, S., (2017). Ai Weiwei ve Porselen Sanatı Üzerine, İstanbul: Sakıp Sabancı Müzesi.
- Güzelaydın, E. Ş., (2016). Günümüz Sanatında Yeni-Modernist Söylemler Bağlamında Dönüşen Sanatçı Tipolojisi ve Sanat Eseri (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Resim Anasanat Dalı.
- Holt, B., (2012). F**k Off An examination of the relationship between art and, New Zealand: University Otago.
- Martin, B., (2015). Asılı Adam Ai Weiwei'in Tutuklanması, İstanbul: Metis Yayınları.